משנה · ראשונים · רמב״ם · סדר טהרות

רמב"ם על משנה מכשירין

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רמב"ם על משנה מכשירין

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רמבם-על-משנה-מכשירין/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ו 5
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ה 7
משנה ו 7
משנה ז 7
משנה ח 7
משנה ט 8
משנה י 8
משנה יא 8
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ז 10
משנה ח 10
פרק ד 10
משנה א 10
משנה ב 11
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 12
משנה ח 12
משנה ט 13
משנה י 13
פרק ה 13
משנה א 13
משנה ב 14
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 14
משנה ו 14
משנה ז 14
משנה ח 15
משנה ט 15
משנה י 15
משנה יא 16
פרק ו 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 17
משנה ד 18
משנה ה 19
משנה ו 19
משנה ז 19
משנה ח 20

פרק א

משנה א

כבר ביארנו פעמים שהאוכלין כולן לא יטמא מהן דבר אלא אחר בלילתו באחד משבעה משקין ולזה שני תנאים האחד שיבלול אחר עקירתן מן הקרקע והאחר שיבלול ברצון לא שיבלל בלא כוונה ואם נבלל בלא כוונה ונתרצה לו תהיה מוכנת לטומאה וזה שאמרו (ב"מ דף כב:) יותן דומיא דכי יתן מה יתן לרצונו אף יותן לרצונו ולכן בלילתו אחר עקירתו הכרחי משום אמרו (ויקרא י״א:ל״ח) וכי יותן מים על וגו' ולמדנו מזה כי שום זרע לא יטמא כשאינו בלול וידוע כי כל צמח אי אפשר לו שלא יבלל בעת צמחו וכשיבללו האוכלין על התנאים שהתנינו נקראי' מוכשרי' רוצה לומר שהם מוכנים לטומאה והמשקה אשר יבלול אותם יקרא מכשיר ומכניס עוד במשנה על הענין הזה ר"ל שהמשקה הזה כבר הכשיר הזרעים או יכשיר אותם כשיפול עליהם שהוא כל זה תחת דיבור השם יתברך וכי יותן מים על זרע באמרו הרי זה בכי יותן ר"ל שהוא מכשיר ומבואר הוא כי הדבר המטמא מטמא לרצון ושלא לרצון לפי שהטומאה עם ההכשר באין כאחת אמנם אנו מצריכים המשקה לרצון כשקדם לבדו להכין הזרעים לטומאה ואחר כך יבא הדבר המטמא והוא אמרו וכי יותן וכו' ואח"כ ונפל מנבלתם עליו וכו':

משנה ב

אמרו ב"ש שכיון שכוונתו שיפול מה שיש בה מן המשקין כל מה שיפול ממנו בענין זה הוא מכשיר את האוכלין ומהמשקה הנשאר באילן מכשיר ג"כ וב"ה אומרים כי הנשאר באילן אינו מכשיר את הזרעים כשיגע בהן בעת הרעדת האילן לפי שבעת שהרעיד האילן היתה כוונתו שלא ישאר בו דבר מן המשקים הילכך מה שנשאר שם אינו לרצונו וזהו ענין אמרו מפני שהוא מתכוין שיצאו מכולו:

משנה ג

אין ספק כי הירקות והזרעים טופחין במים היורד עליהן וג"כ במים אשר ישקום תמיד וכשהם הזרעים והירקות תחת האילן או תחת הסוכה והרעיד האילן ההוא להפיל פירותיו או הסוכה ההיא להפיל הפירות שעל גבה ונפלו אותן משקין על אותם זרעים וירקות ונבללו אין מחלוקת בין ב"ש ובין ב"ה שכבר הוכשרו לפי שהוא ידוע כי בללו והורצה לו בלילתם אמנם חלקו במרעיד אילן על אילן שני שתחתיו זרעים וירקות ונפל מן האילן השני אוכלים בזרעים ובירקות ההם ובא רבי יוסי ואמר טעם ב"ה כמו שאתה רואה:

וחלי קופרי. כנוי:
וטבעון. שם מקום:

משנה ד

דברי ב"ה חוששין אנו. בתמיהה. פי' שהם אמרו לב"ש לטעמיכם מי שנער קלח אחד יוכשר הקלח ההוא ונאמר שמא יצא מן העלה לעלה. והשיבום ב"ש שהקלח אחד על כן לא נחוש לו ואגודה קלחים הרבה ואמרו להם ב"ה והרי המעלה שק מלא פירות שהם חלקים נפרדים ואין אנו אומרים שמא ירדו המים מצד העליון לתחתון ויהיה הפירות התחתונים נבללין ברצון עם היות השק הכולל הפירות בהיות האגודה כוללת הקלחים ומאמר ר' יוסי התחתון טהור ר"ל אינו מוכשר כי הרבה אומרים במסכת הזאת טמא בעבור מוכשר וטהור על הדבר שאינו מוכשר:
וטעם ר' יוסי שאומר שלא נתכוין שיבלל השק התחתון אבל נתכוין להגן בו השק העליון שלא יבלל ונמצא בלילת התחתון שלא לרצון והלכה כר' יוסי:

משנה ה

הממחק את הכרישה. מי שמקנח הכרתי מבלילה שעליה והוא מחובר לקרקע או נפל עליו שלא לרצון או מי שסוחט שערו בבגדיו לנגבו כל מה שיהיה שותת מן המים בעת הסחיטה או הניגוב מכשיר לפי שהוא נתכוין לירידת המים ההם וכל מה שנשאר שם בשער או בכרתי וכיוצא בו אינו מכשיר לפי שלא היתה כוונתו שתשאר בו בלילה והלכה כר' יוסי לפי שהוא לטעמייהו דב"ה הקודם:

משנה ו

הרבה שעושין אצלנו בבחינת הפולין הטחונין רואין אם נטפח ונתלחלח כשנופחין בו נודע שיתבשל מהר כי היותו מקבל הלחות במהרה אות על פתיחת נקביבותו: ורבי שמעון אומר כי הלחות ההוא הוא מזיעת האדם. ועוד יבאר כי הזיעה אינה מכשרת וחכ"א כי הלחות ההוא הוא מהבל הפה וכל מה שיצא מן הפה מכשיר לפי שהוא מתולדות המים כמו שעתיד לבאר ואין הלכה כרבי שמעון:
סיקרין. מציקין ומתגברין וכבר הקדמנו העיקר כי מתנאי ההכשר שיבלל הדבר בכוונת בעליו לבלול אותו ולא שיבלול אותו באונס והוא אינו רוצה בעצם הבלילה אבל אם איפשר להשלים כוונתו בלא בלילה היה עושה כן:
ושיבולת הנהר הוא שפיכת המים הידוע אצל העם עד"ף אלוא"ד מלשון (תהילים ס"ט:ט"ז) אל תשטפני שבולת מים וגו'. זה מאמר כולו מבואר:

פרק ב

משנה א

הבתים אשר הם במקומות השפלים מן הקרקע וג"כ המערות ונקרות הצור הם עשויין להזיע ואפי' אין שם מים. והודיענו כי הזיעה ההיא אינה משקה ואפי' אם היה משקה הבית טמא הזיעה ההיא טהורה ואינה מכשרת וכן זיעת האדם אינה משקה ועל כן היא טהורה ואפילו שתה משקין לפי שאינם אותם המשקים שיצאו מגופו: וכבר ביארנו פעמים כי הבא ראשו ורובו במים שאובין טמא ופוסל את התרומה ועוד נבאר טעמו בסוף זבין ועל כן כשבא במים שאובים ונטמא כמו שזכרנו להתערבות הזיעה עם המים שאובין אשר על שטח גופו על כן כשיתנגב מן המים שאובין ואח"כ יזיע זיעתו טהורה:

משנה ב

מבואר הוא כי הדלף הדולף מן המרחץ שהוא מימי המרחץ על כן כשיהיו המים טמאין יהיה הדלף טמא וכשנכנס בדבר למרחץ ונבלל זה ברצונו הוא וכבר הוכשר כי מן הידוע יבלל בהכרח ושאר המאמר פשוט הוא:

משנה ג

כבר ביארנו בי"א של כלים שכלי מתכות שנטמאו ואפילו התיכן פעמים רבות כשיחזור ויעשה מהם כלים חזרו לטומאתן הישנה עד שיטהרו בהזאות שלישי ושביעי ובטבילה ופירוש בללו ערבו בהתוך:

גסטריות. הן כמין קדרות ושוליהן שטוחין ויתקבץ בהן שתן העובדי כוכבים ושתן ישראל או המימות ששופכים העובדי כוכבים והישראלים וידוע שהעובדי כוכבים כזבים לכל דבריהם ועל כן המימות אשר הם שופכין הן טמאים ומי שפיכות הן המים אשר שופכין אחר שנשתמשו בהן והן בחזקת טומאה לפי שהן מים מזוהמין ומים טמאין ואמר כי כשקדמו מי גשמים ונתקבצו במקום ואחר כך נשפך בהן איזה שיעור שיהיה ממי שפיכות הכל טמא לפי כשיפלו ממים טמאים אלו משקל טיפת חרדל בחבית של מים נטמא הכל ואמנם הולכין אחר הרוב כשקדמו מי שפיכות ורבו עליהן מי גשמים:

משנה ד

הטורף גגו. הרוחץ גגו וידוע שהמי' הנוטפין מן הגג אחר רחיצתו או מן הבגד שהן מי שפיכות ורצה להודיענו איך נדע כי רבו מי גשמים על מי שפיכות וכבר ביארה בתוספתא איכות זה מקום מחלוקת ר' יהודה וזה כי ת"ק אומר כשתהיינה הטיפות הנוטפות קטנות ואח"כ ירדו גשמים וגדל שיעור הנוטפות כבר רבו מי גשמים ור' יהודה

אומר כי אפי' אינם גדולות אלא שיש בין הנוטפת האחת וירידת הנוטפת השנית זמן ואח"כ ירדו גשמים ונעשו הנוטפות תכופות אז רבו מי גשמים ואין הל' כר' יהודה:

משנה ה

אמבטי קטנה. הוא צנור קטן בלשון ערבי אל אבון שיורד בו המים במרחץ וכשהוא קטן ויש שם מלך שבעבור המלך יחמו אותו בכל יום מותר לרחוץ בו מיד ואע"פ שרוב העיר ישראל ואין הלכה כר' יהודה וכבר ביארנו באבות (פ"א) ששם המלוכה רשות:

משנה ו

רוצה לומר כשימצא ירק נמכר במוצאי שבת והעיקר אצלינו כי כל מה שיעשה בשביל ישראל ואין בו פרסום גדול כשנעשה בשבת כגון חפרו לו קבר והביאו לו ארון כמו שנתבאר במסכת שבת (דף קנא.) מותר למוצאי שבת אמנם אחר שימתין בכדי שיעשו ועל כן ימתין בכאן לירק הזה כדי שיבואו ממקום קרוב אחר מוצאי שבת ואז תהיה מותר באכילה וטעם הדין הזה הנשרש אצלינו והוא ימתין בכדי שיעשו הוא מה שאספר לך וזה כי כשראינו או ידענו כי הדבר הזה אשר עשה העובד כוכבים בשבת עשה אותו בשביל ישראל אסרנוהו שיהנה בו עד אחר מוצאי שבת ושימתין בכדי שיעשו בו אחר השבת שיעור מה שנעשה בשבת לפי שאנו חוששין שמא הישראל רמז לעובד כוכבים ועוררו לעשות הדבר הזה בשבת כדי שימצא אותו מזומן למוצאי שבת וכאשר נאמר שאי אפשר לו שלא ימתין בכדי שיעשו לא ירמוז אליו שיעשה בשבת בשבילו בלבד לפי שאין לו תועלת בזה כיון שאי אפשר לו שלא ימתין וכיון שכן ימתין הוא עד מוצאי שבת וירחיק המעשה ההיא מתחילתו וזה כולו מנוסה באמירה לעובד כוכבים שהיא אסורה משום שבות והבן התעודה הזאת שהיא טובה:

משנה ז

אמר אם רוב עובדי כוכבים עובד כוכבים. לענין שמותר לו לאכול נבלות ומותר לנו להאכילו שאר איסורין:

ואם רוב ישראל ישראל. לענין שמחזירין לו אבדה כישראל:

מחצה על מחצה ישראל. לענין נזקין כי אם הזיק שורו ישלם חצי נזק כישראל אבל לשאר דברים הוא ספק בשלשה פנים ונדון בו להחמיר מי שהרגו אינו נהרג ואם קדש אשה היא אשת איש וצריכה גט מספק ואם בא עליה פסלה לכהונה ולא יהיה כישראל לכל דבר להקל ולהחמיר עד שיטבול לשם גירות ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ח

כבר נתבאר לך בב' מבבא מציעא (דף כא.) שהמוצא מציאה חייב להכריז:

פת עיסה. עיסת הבית ר' יהודה סובר ערוב טוב הקמח ורעתו וקיבר הוא המורסן: וענין אמרו הולכין אחר רוב אוכלי פת עיסה במה שנודע מעניינה אם הם אלה הרוב חברים יהיה פתם טהור או עם הארץ יהיה פתם טמא ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ט

ר"ל כשהם רוב הטבחים ישראל הבשר הוא בשר שחוטה וכשהם עובדי כוכבים הוא בשר נבלה ומטמא כי הדברים האלה הם לענין טומאה וטהרה לבד אמנם לענין האכילה אסור לאכלו באיזה ענין שיהיה לפי שהעיקר אצלינו בשר הנעלם מן העין אסור אלא אם היה לו בו טביעות עינו ויכירהו ואז יהיה מותר לאכלו אחר ההעלמ':

משנה י

כשרוב העם מכניסין לבתיהם הפירות אינם מביאין אותן עד שיוציאו מהן המעשרות משום שכיון שיכנסו לבית נקבעו למעשרות ואין מותר לו שיאכל מהן עד שיעשר כמו שביארנו במס' מעשרות (פ"א מ"ה) ועל כן יוציא מהן מעשרות ואז יכניסם לביתם ומה שיפול מהם בדרך פטור מן המעשר לפי שהוא בחזקת מעושרות אבל אם הביאם למכור בשוק מביאם טבל לפי שאוכל מהן עראי על כן הן בחזקת טבל וחייבין במעשרות וכבר ביארנו במס' דמאי (פ"ג) שהדמאי הוא הדבר המסופק חייב בתרומת מעשר ומעשר שני לבד וזכרנו סיבת זה וכבר ביארנו פעמים בסדר זרעים שרבי מאיר לבדו הוא שאמר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות על כן הפירות אשר ביד העובד כוכבים הן טבלין וחייבין במעשר ודאי וחכ"א דנין אותו דמאי בעבור הישראל לבד שפירותיו חייבין במעשר ואנחנו מסופקים אם עשר אם לא עשר אבל אילו היה כל האוצר של עובד כוכבי' היה פטור מן המעשרות כמו שביארנו במקומו מן הסדר הזה והלכה כחכמים:

משנה יא

כבר ביארנו פעמים בספר זה בסדרים הקודמין כי מה שמוציאין בשנה ראשונה של שמיטה ובשנית ובד' ובה' הוא מעשר ראשון ואחר כך מעשר שני ובשנה השלישית והששית מוציאין מעשר עני תחת מעשר שני והוא אמרו ית' (דברים כ"ו:י"ב) כי תכלה לעשר וגו' ודיני פירות שנת ז' ידועים ורובם לשון משנה וכבר ביארנו במקומן ואמרו מחצה למחצה להחמיר ר"ל שאם היה העירוב בין פירות השנה הג' והב' אשר לפניה או לאחריה או בין הפירות הו' וההי' ראוי שיוציא מן הפירות ההם מעשר ראשון התמידי ואחר כך מעשר שני כי מעשר עני אין בו קדושה ומעשר שני קדוש וטעון הבאת מקום כמו שביארנו במקומו ואם היה העירוב מחצה למחצה בין הפירות שביעית והשנה

אשר לפניה או לאחריה התערובות ההוא ידונו בו דין פירות שביעית ויאכל בקדושת שביעית:

פרק ג

משנה א
אמרו שק מלא פירות. ר"ל זרעים כי רוב הזרעים מושכין המים וכ"ש החטה ואין הלכה כר' יהודה:

משנה ב
הג' משקין אלו דקי העצם שוקעין בחרס הכלי. ושאר כל המשקים ר"ל שאר שבעה משקים עבי העצם ועל כן אין להם הכשר בפליטתם: קטניות כגון פולין ואפונים וכיוצא בהן ואין הלכה כרבי נחמיה:

משנה ג
הדבור הזה הוא ביין טמא וכן הדין לענין ההכשר שיהיה הפת נילוש בא' מן המשקין אשר אינן מכשירין והלכה כרבי יוסי:

משנה ד
טננו. מטפיחין והטמנה יטמין בחול כדי שיטפיח הדבר ההוא הטמון וזה לשון בלי מפורסם אצלנו וענין אמרו מחמת הסלע מחמת (העריבה) [הקרקע] שיתלחלחו מן הלחלוחית אשר בעצם הקרקע ובעצם החרס:

משנה ה
כבר ביארנו פעמים שענין משקה טופח באיזה מקום שנא' הוא שיהיה באותו דבר לחלוחית בענין שכשיגע בו האדם ילחלח ידו. ומרבץ גרנו ירבץ הגורן במים וישים בו החטה וטעם היות בעל החטה הזאת שמח בבלילתו לפי שיסורו האבנים ממנו ויהיה קמחו לבן והלכה כרבי שמעון ואין הלכה כר' יהודה:

משנה ו
פקק את הצנור. סותם הצינור כדי שלא יצאו המים מן הגג אלא שיתקבצו וירחצו הזיתים ופירוש אם חלחל שינענע בידו ויחבטם במים וכבר קדם לך דבורם ברביעי ממקואות היו צרורות מתחלחלים בתוכו פירוש מתגלגלין בו והענין אחד ועיקר דעת רבי יהודה כי השמחה בדבר בלי כוונה אינו במקום כוונה עד שיהיה שם מעשה לרצון עוזר השמחה ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ז

אם הפכו שקיהם במים אז יהיו המים אשר בתוך השקים בכי יותן ואם יגיעו בהן פירות הוכשרו לפי שהמים ההם היו ברצון וכן הדין במים שברגליו וברגלי בהמתו כששמח ור' יהודה הוא אשר אומר כי המים העולים ברגלי בהמה טמאה לעולם מכשירין וכן מבואר בתוספתא ואין הלכה כרבי (עקיבא) [יהודה]:

משנה ח

גלגלים הם המסבבים אשר בעגלה אשר דשין בה ונושאין עליה משא וכלי הבקר המחרשות וכיוצא בהם:

בשעת הקדים. בזמן החמה:

בשביל שיחוצו. כדי שיסתמו סדקיה לפי שעץ בימות החמה יסדק וכששורין אותו במים נסתמין אותן בקעים ופי' הרי זה בכי יותן לפי שהמים ההם הנתלים בהם הם ברצונו וכשנוגעים בהם פירות ברצונו ג"כ הוכשרו ועיקר הענין הזה בכל המסכת הזאת הוא שהכלי כשנבלל שלא ברצון אע"פ שנגעו בפירות ברצון אינן מכשירין כיון שהבלילה הזאת מעיקרא לא היתה ברצון אבל אם נבלל הכלי ברצונו גם הם מוכשרים וכדין בלילת הכלים כך דין בלילת האדם עצמו או הבהמה גם כן כשהיתה ברצון אז היא מכשרת:

ופי' אמרו בשעת היחף כשיגעה הבהמה מן ההליכה והשיגה עיפות ויגיעה וזה החולי מחולי הבהמות נקרא בערב אל (חס"א) [חכ"א] ופירוש יחפות ובשעת הדישה עד שתיגע הבהמה מהדישה והיא ג"כ אז כואבת מרגליה וכשהיא הבהמה בענין זה אינה צריכה מחשבה שיודחו רגליה אלא לעולם מים שברגליה ברצון הוא לפי שהיא בשעה זו יועיל לה תערובת המים כדי שתסור יגיעתה ובעבור היות הדבר על הרוב בכוונה על כן נאמר לעולם טמא אפי' לא חשב וכבר ביארנו בתחלת המס' הזאת שהוא אומר טמא וטהור בעבור מכשיר ואינו מכשיר:

פרק ד

משנה א

מכונן. מלופף ותנא קמא סבר שצריכה לפי שיעור גדלה וקטנה וכששם החבית תחת צנור אין ספק שהוא נתכוין שיזולו המים בתוכה ואפשר שיזולו בתוכה לבד ולא תבלל מבחוץ ועל כן מים שבאחריה ובחבל אינן בכי יותן:

משנה ב

כבר קדם לך שמשקין טמאים מטמאים לרצון ושלא לרצון על כן אמר אפי' היה האדם הזה אב הטומאה כי המים השותתין מגופו אינן מכשירין כיון שירידת הגשמים הם שלא לרצון אמנם אם נער גופו שיסיר מה שעליו מן המים ההם הנתזין ממנו מכשירין כיון שכוונתו שיסירהו כמו שקדם ודוגמת זה בתחלת המס' באילן:

ולהקר. לקרר גופו:

ולידוח. לרחוץ אם היה האדם ההוא טמא המים הנשפכים עליו משקין טמאים ואם הוא טהור הן מכשירין כשיגעו בהן פירות ברצון כמו שביארנו:

משנה ג

זה מבואר ממה שהקדמנו:

משנה ד

החבית הזאת היא מלאה פירות וב"ש אומרים שצריך לשבור החבית ואז יהיו הפירות בלתי מוכשרין בעבור היות המים שנפלו עליהם בלי רצון וכיון שידע סלקם בבת אחת ביותר מהירות שאפשר לו אבל אם הוציא ממנה המים ראשון ראשון כבר עברה בלילה ברצון וב"ה אומרים יוציא ממנה המים בלבד ואמרו והם טהורים ר"ל בלי מוכשרים:

משנה ה

הניתזין. הניצוצות אשר ניתזין מהן בירידת הנוטפין והצפין המים אשר ירבו וישפכו על פניה אחר שנתמלאת מן הנוטפין אמנם המים נכנסו בתוך הכלי ב"ש אומרים כיון שלא שפכה במקומה כשמצא בה הנוטפים אבל נשאה במימיה כבר נרצה לו היות המים בה אותו הזמן ועל כן הרי הוא בכי יותן וכשישים פירות בעריבה ההיא אחר ששפך המים מתוכה או קודם לכן הוכשרו וב"ה אומרים כיון שנשאה במימיה לשפכן ולא להניחן שם אינן בכי יותן אבל כשהניח העריבה הזאת בכוונה כדי שיתרבצו בה הנוטפין הרי המים הנאספים בה בכי יותן ואפילו נטלה לשפכה (לדברי הכל) [לר"ה]:

משנה ו

שמור עיקר זה והוא שהפירות שנבללות במבוע מים או במקוה מים לא הוכשרו לטומאה בעוד שהם במים ההם עד שיצאו המים ממקום קבוצם או ממבועם ויפלו בהם הפירות או יפלו עליהם בכוונה ואז הן מוכשרין וזה לשונו בסיפרי יכול אפילו הן הפירות בבורות שיחין ומערות יהיו מוכשרין תלמוד לומר בכל כלי יטמא ואמרו עוד מה כלי מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף אני ארבה את שמלאן לגבל בהן את הטיט ולכבס בהן את הכלים שהן תלושין מן הקרקע ומוציא את שבבורות ושבשיחין ושבמערות שאינן

תלושין מן הקרקע ומשום זה העיקר אמרו בכאן כי צנון שבמערה נדה מדיחתו והוא טהור לפי שלא הוכשר כל זמן שהוא בתוך מי המערה עד שיצא ואפילו משהו ממי המערה ואז יהיה הקצה שיצא ממנו מוכשר בבלילה אשר עליו לפי שהמים שעל הצנון נתלש מן הקרקע ואז יטמא הצנון ההוא בנגיעת הנדה וזה הטעם עצמו בתורמוסים שבקופה לפי שהאיש הזה הטמא כשמעלה הקופה הוכשרו התורמוסין ונטמא מהם כל מה שנגע בקופה בעבור היות הקופה טמאה והיא הראשון לטומאה במגע הטמא הזה אשר נשאה מן המקוה ושאר כל התורמוסין טהורין לפי שהן תורמוסין של חולין ולא נמצאו בחולין שלישי כמו שביארנו בשני של טהרות:

משנה ז

יתחיל מן ההלכה הזאת שטבילת ידים אינה צריכה כוונה וכבר העמיד הש"ס ההלכה הזאת בפירות חולין אמנם אם היו פירות מעשר או מה שהוא יותר קדוש מן המעשר אינו אפשר לו בלתי שיתכוין לטהר ידיו או ישארו בטומאה ואע"פ שהטבילן במים כיון שלא נתכוין דומיא דטבילת כל גופו שהיא צריכה כוונה כמו שביארנו בחגיגה:

משנה ח

כבר ביארנו בתחלת הסדר שכלי חרס אין מקבל טומאה אלא מאב הטומאה בלבד או במשקין טמאין ושמגע טומאה נקרא כלי ראשון לטומאה בעבור היותו נוגע באב מאבות הטומאה וידוע ממה שביארנו שם כי אפילו המשקים אשר מטמאים בשני יטמאו הכלים ואמר בהלכה הזאת כי כשפשט האיש הזה אשר הוא אב הטומאה את ידו ונגע בקדרה הזאת שהיא טמאה ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנטמאה במגעו ולא נטהרה בעמדה במקוה מחמת המים אשר בתוכה כי הוא חוצץ כמו שנתבאר בעשירי של מקואות ואם היה זה שפשט ידיו ונגע בקדרה הזאת בתוכה מגע טומאות ר"ל ראשון אז היא טהורה והסבה בזה כי הוא אינו מטמא אותו במגעו כמו שהוא עיקרנו אכן יטמא משקין שבתוכה ואותן משקין יטמאו הקדרה כמו שנתבאר בח' של פרה וזהו אילו לא היתה בתוך המקוה אבל בעבור היותה בתוך המקוה לא יטמאו מים שבתוך הקדרה ואפילו נגעה בה הטומאה לפי שהמים הטמאים שנכנסו לתוך המקוה נטהרו ואע"פ שלא נתערבו בו כי המקוה מנען מלהטמא והוא בתוך המקוה והוא אמרו בסבת היותה טהורה ושאר כל המשקין טמאים [שאין] המים מטהרין את שאר המשקין ר"ל אילו היתה הקדרה הזאת מלאה שאר ז' משקים כגון השמן או הדבש ודכוותהון ופשט מגע טומאות ידו לתוכה אותן משקין הן טמאין והיו מטמאין הקדרה ואע"פ שהיא בתוך המקוה אמנם בהיותה מלאה מים לא יטמא המים בתוך המקוה לפי שהמקוה מטהר

מים טמאים ובמסכת טבול יום (פ"א) אמרו חומר במשקין משא"כ במים שהמשקין אין להן טהרה מטומאתן ואין טהורין בגוף ופוסלין את המקוה בשנוי מראה משא"כ במים וכבר ביארנו העיקר הזה בסוף מקיאות:

משנה ט

מי שדולה שממלא מים בתעלת עץ או חרס וכיוצא בהם כי המים הנשארים בקילון ההוא אשר מלא בו מכשיר את הפירות לפי שברצון נכנס המים בקילון והוא זה בתוך ג' ימים אחר הדליה אמנם אחר ג' ימים הדבר הנשאר בו אינו מכשיר לפי שאין רצונו שישארו המים באותו כלי יותר מן הזמן הזה ולא היתה כונתו אלא שהקילוח הוא ינגב אחר הזמן הזה ור"ע אומר כיון שלא נגבו כל לחלוחית שימצא בו ואפילו אחר ל' יום הוא ברצון ואין הלכה כר"ע:

משנה י

המשקין האלו הן שאר ז' משקין כיון שיפול עליהן שמן או דבש ברצון ואח"כ ירדו עליהן מי גשמים שלא ברצון ורבו מי גשמים על המשקין אותן משקין אינם מכשירין ואע"פ ששקעו משקים טמאים בגוף העצים אותן עצים טהורין והמשקין טמאים ג"כ הנכנסים בתוך העצים טהרו ואפילו ירד עליהם מי גשמים במתכוין אותן מי גשמים טהורין ולא נאמר מי גשמים אלו אשר על גבי העצים נתערב בהן המשקין טמאין שבלעו ויהיה הכלי טמא שלא ישרף אלו העצים הבלולין במי גשמים אלא בידים טהורות כדי שלא יטמא מי גשמים שעל גבן ויטמאו אותן משקים התנור בעת ההסק כמו שנתבאר במס' כלים [פ"ט מ"ה] וחלק ר"ש על ת"ק ואמר כשאנו אומרים שמשקין שבלעו העצים טהרו ואינם מטמאין התנור דוקא כשהיו העצים לחים ותצא לחלוחית מן העץ עצמו בשעת שריפה יותר ממשקין טמאים שבלע אבל אם לא יהיה הדבר כן אז מטמאים אותן העצים התנור בשעת ההסק בעבור יציאת משקין שבלעו מתוכן ואין הלכה כר"ש:

פרק ה

משנה א

מי שטבל בנהר והיה לפניו נהר אחר וכו' בכי יותן. אשר יטבול בו אין ספק כי המים אשר על שטח גופו הוא בכי יותן לפי שהוא ברצונו וכונתו ומי שעבר בנהר המים אשר נבלל בהם אינן בכי יותן כמו שקדם לנו ע"כ אמר כי כשטבל בנהר ויצאו המים ההם על שטח גופו הן מכשירין ואם עבר אחר כך בנהר אחר המים אשר על שטח גופו אינן בכי יותן וזהו ענין אמרם טיהרו שניים את הראשונים וכן אם דחייהו חבירו אחר הטבילה

ונפל במים אותם המים שעל גופו אינן בכי יותן אבל כשחבירו מצחק עמו אז הוא נפילתו למים ובלילתו לרצונו ואינו אנוס בזה וע"כ מים שעל בשרו בכי יותן:

משנה ב

העושה צפור. שהוא מנתז מים בזריקתו והם העושים זה הנערים אצלנו מקנים לצחוק ואין הכוונה מהם שיבללו בהם אותו דבר שיבלל בה בעת הצחוק וכן המים אשר ישארו בה עד שנשאר אינו בכי יותן לפי שאין בכוונה השארתו שם:

משנה ג

שיגובו. בעבור שיגבהו בהתפזרות המים בבללן והלכתא כחכמים:

משנה ד

פי' לרחבו. שידע כמה רחבו. ועמקו שידע כמה עמקו ואין ספק כי כשישער הרום בידו או במדה שהוא מתכוין בלילת המדה ההיא או ידו וע"כ המים הנתנין בידו או במדה מכשיר כשנגעו בהן בפירות בכוונה כמו שקדם ביאורו והלכה כר"ע:

משנה ה

אמרו את שבאבן טהורים שהמים אשר על האבן ההיא אשר בתוך הבור דינו כדין מי הבור שהוא טהור לא יתטמא ולא יכשיר כמו שביארנו אע"פ שהאבן נראה למעלה משטח המים והדבר הנראה ממנו בלול אין דין המים אשר על החלק היוצא ממנו דין מים תלושים:

משנה ו

שלח. העור בצמרו כמו שמפשיטים אותו כאשר יחבט אותו במטה והוא חוץ למים כונתו בלי ספק הוצאת המים והוא כמו מרעיד את האילן להשיר ממנו משקין שהוא מכשיר כמו שנקדם אמנם כשנחבט והוא בתוך המים אין כונתו יציאת המים מן העור כיון שהוא שקוע במים וא"ר יוסי כי אז ג"כ הוא מתכוין שיצא המים הנכנס בגופו עם מה שנתלה בו מן הצואה וע"כ מכשיר הדבר שיצא ממנו ונתז ואפי' בתוך המים ואין הלכה כר"י:

משנה ז

עקל. הוא מקים בתוך הספינות אשר מתקבץ בו המים שמזדלגין מבקיעות הספינה ויתקבצו בהם מים תמיד ומשוטות בערבי מגאר"ף ומצודות ורשתות ומכמורות כולן מיני השבכות שצדין בהן החיות ואמרו אם נער בכי יותן ר"ל כי נעירת השבכה במים מה שינער ממנה הוא בכי יותן לפי שכונתו אז הוצאת מים ממנה וענין אמרו בספינה לצרפה כדי שתתחסם ויסגר בקיעתה לפי שהספינה שהיתה ביבשה תבקע:

ואמרו מסמר לצרפו שיקשהו בעבור כי ברזל כשהלבינוהו באש וכבוהו במים הוא מתחזק ומתחסם והנפחים קורין לזה מקשה וחכמים קורין אותו צריפה וקורין לו ג"כ חסום:
ואוד. ידוע שהוא אוד של אש:

משנה ח
קסיא של שולחנות. הכסוי שכופין על שולחני המזון כדי שלא יפול במזון אשר על השולחן מים או כיוצא בהן ושיפא של לבנים כסוי שעושין ללבנים שמכסים אותן שלא יפול עליהן מים קודם בשולם ויפסדו:

משנה ט
ענין ההלכה הזאת כי כשיהיה הכלי טהור ובו משקין טהורים והריק מהם בכלי אחר טמא כל מה שנכנס מהמשקים בכלי התחתון הטמא הוא טמא בלי ספק ואשר ישאר מן המשקים בכלי הטהור אשר יריק ממנו הרי הן טהורין ולא נאמר הרי נתחברו משקים אשר בכלי העליון לדבר השותת אשר הוא עמוד מכלי אל כלי ואותו עמוד הוא נקרא נצוק וזה הטעם אמרו בכאן כל הנצוק טהור:
וזיפים וצפחת. שני מקומות בארץ ישראל שהיה דבשם בתכלית העובי וע"כ יחבר נצוק שלהן בין המשקין אשר בין שני הכלים וישובו מה שבתוכם יחדיו משקים טמאים:
ומקפה של גריסין ושל פול תבשיל של פולים הטחונין ובלתי טחונין וטעם זה מה שזכר מפני שהיא סולדת לאחוריה פירוש כי כשנפסק הקלוח והריק ידו חזר אותו עמוד השותת אשר היה קצתו במשקין טמאים למשקין אשר בכלי העליון הטהור ויטמא המשקין אשר היה הערוי מהן וזה משום עובי עצמה ר"ל עובי עצם המקפה הזאת של פולין:

משנה י
השמר בביאור המשנה הזאת מה שזכרתי לך בהלכה אשר לפניה והוא כי הכלי אשר יריק ממנו טהור ואשר יריק אליו טמא וטעם אמרו מצונן לחם טמא לפי שעמוד המשקה אשר יקרא נצוק יתחמם בהיות קצהו בכלי החם ויעלה ההבל עם הנצוק מתוך הכלי החם הטמא ויחמם המשקה אשר בכלי העליון וע"כ שב טמא לפי שההבל החם חבר ביניהם והוא עולה מן הטמא אל הטהור ור"ש אומר כי הענין הזה עצמו חייבנו לומר במי ששפך משקה חם טהור בכלי שיש בה משקה טמא יותר חם ממנו לפי שמן הטמא הזה שהוא יותר חם יעלה הבל רותח עם הנצוק ויוסיף בחמימות המשקה הטהור וזהו פי' אמרו כחו של תחתון יפה משל עליון טמא ואין הלכה כר"ש לפי שכיון ששניהן

חמין ואע"פ שהתחתון יותר חם מן העליון לא יראה לו פעולה ברורה במשקה אשר שופך ממנו:

משנה יא

לפי שזכר בהלכה אשר לפניה כי ההבל העולה מן הכלי הטמא הוא כמו המשקים טמאים ויטמאנו שנה מה שדומה לזה ואמר כי כשתגיס האשה הטהורה הקדרה טמאה בכף והזיעו ידיה מן ההבל העולה מן הקדרה שידיה טמאות לפי שנגעה במשקין טמאין לפי שההבל אשר בלל ידיה הוא ממשקין טמאין וחלופו כשהיו ידיה טמאות והקדרה טהורה והזיעו ידיה בהבל אותה זיעה היו משקין טמאים לפי שנטמאו בידה ויטמאו כל מה שבקדרה לפי שההבל מחובר בין המשקה ההוא אשר על ידיה ובין מה שבקדרה ורבי יוסי אומר עד שנטף מזיעת ידיה בקדרה ואז תהיה טמאה ואמרו בכאן קדרה טמאה ר"ל הדבר אשר בקדרה לפי שכבר ביארנו בתחלת המסכתא שמשקין שנטמאו מחמת ידים לא יטמאו כלים אא"כ תחשוב זיעת היד הנה בהבל כאילו הן משקים טמאים היוצאים מן הטמא ויחושו לו ופירוש אמרו היין שבכף טהור כי אינו מכשיר עד שישימו בכלי ואז יהיה משקה ויכשיר ואין הלכה כר' יוסי:

פרק ו

משנה א

כנימה. התולעים הנולדים בזרעים ובפירות ופירוש יש להן מעשה לפי שאם שפכו עליהם המים בכוונה היו מכשירין:

משנה ב

אגודות. כמשמען. קציעות דבילה של תאנים. השום כמשמעו:

בשביל שימתינו. שיעמדו זמן ארוך ולא יפסדו ואמרו אינן בכי יותן ר"ל אם ירד עליהן טל אינם בכי יותן ואע"פ שהוא ידע כי א"א שלא ירד עליהם טל כל הלילה. ואגודות של שווקים טמאין לפי שהמוכרין מנתזין עליהם מים תמיד והן מוכשרין והידים ממשמשין בהן טמאין וטהורין וע"כ הן בחזקת טומאה ורבי יהודה אומר כי כשהן לחים אין מנתזין עליהם מים לפי שאין מנתזין מים על הירקות אלא אם עמדו ימים כדי שיראו לחין וכיון שהן לחין אין מתיזין עליהן מים ע"כ הן טהורין כיון שאינן מוכשרים ואמר ר"מ כי אע"פ שהן לחין ואינן צריכין בלילה אעפ"כ מנתזין עליהן במשקה פה כדי שיסור האבק וע"כ הן מוכשרין והמחלוקת שבין ת"ק ור"מ כי ר"מ אשר נותן הטעם מפני המשקה הפה

אם היה מנהגם שלא יעשו כן הן טהורים ות"ק אמר כי כולן מוכשרין ועל כן הן בחזקת טומאה באיזה ענין שיהא והלכה כתנא קמא:
והקמחין. הקמח שנבללו חטיו קודם הטחינה וסלתות הוא אשר יוסרו סוביו בהכרח ואז יעשה סולת ובעבור היותו מוכשר והוא בשווקים וכל הידים מחפשין בו וקונים אותו על כן הוא בחזקת טומאה:
וחליקה. חטה טחונה כל גרעין לשנים:
וטרגיס. כל גרעין לשלשה:
וטסני. גרעין חלוק לארבע וזה המין ג"כ בגריס הנטחן אחר השרייה במים ועושין ממנו הריפות וכיוצא בהם ממעשה קדרה ואמרו בכל מקום שוה הוא אם הם בבתים או בשווקים לפי שגם הם ממשמשין בהן הידים בבלילתן ובטחינתן:

משנה ג

כשהן הביצים אצל מוכרי משקה יגעו בהם וידיהם בלולות במשקה לפי שהן סומכין על קליפתן וכשנגע בהן טמא טימא המשקה אשר עליה והוא מטמא אותה בקליפתה כמו שנתבאר בפ' ראשון של עוקצין ואם הם מוכרין עם המשקה והביצים פירות יבשים אז הן מנגבין ידיהן בעבור הפירות וע"כ ישארו הביצים בחזקת טהרה.
וכל הדגים בחזקת טומאה לפי שהוא אוכל מוכשר במים והידים ממשמשין בו הטמא והטהור:
ואלתית. הוא מין דגים יחתכו אותו לחתיכות ודג המצרי הבא בקופה דג קטן מאד משימין אותו בקופות והוא מפורסם במצרים וקורין לו אל נחצ"א וקוליס האספנים מין דגים ועורו רך מאד ונודע אצלנו במערב וקורין לו אל שבוטא וא"ר יהודה כי אלו הג' מיני דגים הן בחזקת טהרה לפי שאינן מוכשרין כי המים מפסידין אותן והן חיין זמן מרובה אחר צידתן ואז מתים ואינם הווים אוכל עד שהן מנוגבין והן אינן מתיזין עליהם מים וכל הציר בחזקת טומאה לפי שהוא מוכשר לפי שעשיית הציר הוא ע"י משקה ודגה שם ממין דגים היה מפורסם אצלם בשם הזה ואמרו על כולם ר"ל כל מה שנאמר בו שהוא בחזקת טומאה לפי שהוא מוכשר נאמן עם הארץ לומר שהוא טהור וזה לעיקר אשר ביארנו בפ' שני של דמאי והיה עם הארץ נאמן לומר פירות האלו לא הוכשרו ור"א בן יעקב אומר כי הציר אשר נתאמת לנו שהוא טהור ונפל לתוכו מים כבר הוכשר במים ההם המעטים וחוזר חזקתו טמא כמו כל ציר אמנם יהיה הציר טהור כשמוציאין הציר על ידי מלח או על ידי מי פירות שאינן מוכשרין ואין הלכה כר' יהודה והלכה כרבי אליעזר בן יעקב:

משנה ד

אמר הקב"ה בטומאת משקין (ויקרא י״א:ל״ד) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא ואמרו בסיפרא אין לי אלא מים הטל ויין והשמן והדם והדבש והחלב מנין ת"ל (שם) וכל משקה אי וכל משקה יכול מי תותים מי רימונים ושאר כל מי פירות ת"ל מים מה מים מיוחדין שאין להן שם לווי אף אני ארבה הטל והיין והשמן והדם והדבש וחלב שאין להם שם לווי ומוציא אני את מי תותים ומי רימונים ושאר כל מי פירות שיש להם שם לווי ואמר אח"כ בהכשר זרעים לטומאה (שם) וכי יותן מים על זרע ואמרו בסיפרא אין לי אלא לאחר הכשר מים מנין לעשות שאר משקין כמים נאמרו מים למעלה ר"ל בטומאת משקין ונאמרו מים למטה מה מים האמורין למעלה עשה בהן שאר משקין כמים אף מים האמורים למטה נעשה בהם שאר המשקים כמים הרי שנתבאר לך מכאן כי כל משקה שאין לו שם לווי מכשיר ומיטמא והם אלה הז' משקין לבד אשר מנה ואל תחשוב כי דבש דבורים הוא ג"כ שם לווי לפי שדבש גרידא שמו ואין צריך לווי אמנם לווי בכאן של דבורים לחלוק בינו ובין דבש צרעים והוא דבש הצרעות וטעם היותו טהור לפי שאינו מיטמא ואינו מכשיר ואמרו מותר באכילה כדי שלא תחשוב שהוא כמו חלב בהמה טמאה שאינו מותר באכילה כיון שהצרעה היא משרץ העוף וההפרש בין זה לזה פשוט לפי שהדבש אינו נולד בגוף הדבורה והצרעה אבל הוא טל ירד על הצמח ומתערב בו כח הצמח ההוא ולחלוחתו יחזור דבש ואוכלין אותו הדבורים ונכנס לאצטומכתם ומה שיותר מובחר תקיא אותו לכוורת ותצפינהו כדי שתמצא אותו עת כריתות הצמחים ואפיסתן במדברות ולא הוצרך לבאר בדבש דבורים שהוא מותר באכילה לפי שכבר נתבאר זה בפסוקים ובתוספתא דשבת (פ"ט) אמרו מנין לדם שהוא משקה שנאמר (במדבר כ״ג:כ״ד) ודם חללים ישתה מנין ליין שהוא משקה שנאמר (דברים ל״ב:י״ד) ודם ענב תשתה חמר מנין לדבש שהוא משקה שנאמר (שם) ויניקהו דבש מסלע מנין לשמן שהוא משקה שנאמר (ישעיהו כ״ה:ו') משתה שמנים מנין לחלב שהוא משקה שנא' (שופטים ד':י״ט) ותפתח [את] נאד החלב ותשקהו מנין לטל שהוא משקה שנאמר (שם ו) וימץ טל מן הגזה מלא הספל מים מנין לדמעות העין שהוא משקה שנאמר (תהילים פ':ו') ותשקמו בדמעות שליש מנין למי האף שהוא משקה שנאמר (ירמיהו ט':י״ז) ועפעפינו יזלו מים ואלו כולן אסמכתות והעיקר הלכה למשה מסיני כמו שבארנו פעמים רבות בכוונתי הזאת:

משנה ה

דם הקזה לשתיה. שיתכוין בדם ההקזה להשקותו לחיות או לאדם שנהג לשתות ומי החלב מי הגבינה הנפרד מן החלב בעת שמשליכין בו הקיבה ושאר הדברים שמעמידין החלב והוא אשר אנו קורין לו בלשון ערבי אלמי"ק. ומוחל המים השחורים השותתים מן הזיתים וכבר ביארנו בט' של טהרות שר"ש אומר כי מוחל מי פירות הוא ועל כן לא יטמא ולא יכשיר אלא מפני שיורי שמן שבו ואמרנו שאין הלכה כר"ש אבל המוחל משקה כמו שאמר ר"מ והוא כדעת חכמים לפי שהוא כשמן. ואמר השם יתעלה בח' שרצים (ויקרא א) וזה לכם הטמא להביא דמו שיטמא כבשרו ואמרו יכול יכשיר את הזרעים ת"ל לכם לכם הוא מטמא ואינו מכשיר את זרעים:

משנה ו

אמרו מטמאין ומכשירין. ר"ל שהן משקין והן עצמן טמאין וע"כ אין צריכין שיקדם להם הכשר וביאר הקב"ה בזוב הזב שהוא טמא ואמר (ויקרא ט"ו:ב') זובו טמא ורוקו בפסוק (שם) וכי ירוק הזב וגו' ומימי רגליו קבלה (נדה דף נה:) נסמך לאמרו זובו טמא הוא וזאת תהיה טומאתו וגו' אמרו וזאת לרבות מימי רגליו. וש"ז היא של בריא וכ"ש של זב. וטומאת דם המת ביארנו בב' מאהלות ודם הנדה בז' של נדה (דף נד:) ור"א אומר כי ש"ז אינה מכשרת לפי שהפסוק כבר שללה שם המשקה ושמה לוויה וראב"ע אומר שדם הנדה אינו מכשיר כמו שאינו מכשיר דם היוצא מן התחתוניות ור"ש אומר כיון שמת המת יצא דמו מתורת משקה ואין הלכה כשלשתן:

משנה ז

זיעה. בלשון ערב ער"ק.

ליחה סרוחה בלשון ערב אלקי"ח ושוה היא אם שותת משטח הגוף או אם יצא ברקיקה:

והראי. צואה:

והדם היוצא עמהם. ר"ל הדם היוצא עם הליחה הסרוחה או עם הצואה:

ומשקה בן שמונה. ר"ל שנולד מח' חדשים כל משקה שיצא ממנו מן המשקין הן מכשירין בשלם מן האנשים ואינן מכשירין בילוד הזה לפי שהעיקר אצלנו בן שמונה חי הרי הוא כאבן:

ומי טבריא. הן מים שיש בהן איכות שמשתלשלים בהן כששותין אותם יוצאים המים זכים כמו שנשתו אמנם בעבור יציאתן מבית הרעי אינם משקה וענין אמרו לא מטמאין ואפי' יצאו אלו הליחות מן הזב. ואמרו בזב יכול זיעה וליחה סרוחה והרעי יהיו טמאין

ת"ל זובו טמא הוא הוא טמא ואין אלו טמאין ור"א אומר כי דם שחיטה בבהמה וחיה ועופות טמאים:
ודם הקזה לרפואה. מטמא ומכשיר והן משקין ואין הלכה כר"א ולא כרבי יוסי והלכה כרשב"א שאמר חלב הזכר אינו משקה:

משנה ח

כל מקום שאתה שומע בכאן מטמא ואינו מטמא. ר"ל אם הוא משקה או אינו משקה וכשהוא משקה דינו כדין המשקין מהיותו מכשיר ומטמא עצמו ויטמא כשיצא מגוף טמא וכאשר אינו משקה הוא טהור בכל ענין וטעם לרצון שחולבין אותו בכוונה ומכוונין עליו שיהיה משקה ושלא לרצון שיצא מעצמו בלא חליבה או שנחלב בלא כוונה אבל על דרך שחוק וכיוצא בו ואמרו בזב דמעת עינו ודם מגפתו וחלב האשה מטמאין טומאת משקין רצה לומר שהן בתורת משקין שנטמאו בזב בלבד ואינם אבות הטומאות כמו זובו ורוקו כמו שזכרנו בפ"ק דכלים וכמו שנבאר במסכת זבין (פ"ה מ"ז) וכבר נקדם לך בפרק אשר לפני זה כי הדבר אשר שותת מן הענבים והזיתים בלא כוונת סחיטה אינו משקה עד שיתכוין בעליו לאסיפת השתיתה ההיא וישים אותה בכלי ואז תהיה משקה ולפי שאמר ר"ע בויכוחו זה כי החלבים כולם משקה יצאו בכוונה או בלא כוונה ושם ראייתו בזה כן אין חילוק בין חולב לרפואה או חולב לשתיה ע"כ אמרו לו זיתים וענבים יוכיחו אשר אין לחלוק ג"כ בין מי שיוציא מיציהם לשתיה או לרפואה ואעפ"כ אין מיציהם משקה אלא כשיוצא ברצון והמאמר כולו מבואר ואין הלכה כר' עקיבא: